

Participatieplan

Grondstoffenbeleid 2027-2030

Behoort bij besluit van de raad der gemeente
Alphen aan den Rijn, van 25 juni 2026, nr 38376161
De griffier,

Versie 1.0

Alphen aan den Rijn

Inhoud

Inhoud	2
1. Inleiding	3
2. Randvoorwaarden	3
3. Stakeholderanalyse	3
4. Niveau van participatie	3
5. Participatieaanpak	4
6. Planning	4
7. Inzet van communicatie	4
8. Terugkoppelen belanghebbenden, reflecteren en leren	4

1. Inleiding

Context

Gemeenten hebben de wettelijke taak om de gescheiden inzameling van huishoudelijk afval te regelen. Ook moeten gemeenten hun inwoners stimuleren afval gescheiden te houden. In het grondstoffenbeleid leggen we onze doelen voor inzameling en recycling van huishoudelijk afval vast. Ook staat in het grondstoffenbeleid welke maatregelen nodig zijn om deze doelen te behalen.

Het grondstoffenbeleid 2015-2025 is inmiddels verlopen. Daarom wordt gewerkt aan nieuw grondstoffenbeleid voor de jaren 2027-2030. Om te komen tot nieuw grondstoffenbeleid werken we in drie fases:

- Startnotitie grondstoffenbeleid 2027-2030.

Hierin schetsen we de kaders, doelen en de te onderzoeken scenario's voor het grondstoffenbeleid. Onderdeel hiervan is ook het opstellen van dit participatieplan.

- Adviesnota grondstoffenbeleid 2027-2030

De geschetste scenario's uit de vastgestelde startnotitie worden verder onderzocht op haalbaarheid, het effect op de kosten, service en duurzaamheid. In deze fase wordt ook het participatietraject met inwoners opgestart. De bevindingen uit het onderzoek en de uitkomsten van het participatietraject worden uitgewerkt in een adviesnota. In de adviesnota wordt een voorkeursscenario aan de raad voorgesteld om verder uit te werken. De adviesnota wordt eind 2026 ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

- Grondstoffenbeleidsplan 2027-2030

Wanneer de adviesnota is vastgesteld, wordt het gekozen scenario uitgewerkt in het grondstoffenbeleidsplan. Dit wordt medio 2027 aan de raad voorgelegd.

Minder restafval, betere afvalscheiding

In de gemeente Alphen aan den Rijn hebben we nog veel restafval. Ongeveer 200 kilo per inwoner per jaar. We scheiden ons afval wel, maar nog niet goed genoeg. In het restafval zitten nog veel waardevolle grondstoffen. Deze worden nu tegen hoge kosten verbrand.

De aankomende jaren zullen de kosten voor het verbranden van restafval nog verder stijgen. Dat komt door extra belastingen, CO₂-heffingen en strengere regels. Omdat onze afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is, merken inwoners deze kosten direct in hun portemonnee. Om de stijging van de afvalstoffenheffing af te remmen, moet de hoeveelheid restafval drastisch naar beneden.

Naast dat het heel duur is om grondstoffen te verbranden als restafval, is het ook ontzettend zonde. Deze grondstoffen kunnen namelijk prima worden gerecycled. En des te meer grondstoffen er worden gerecycled, des te minder nieuwe grondstoffen er nodig zijn. Ook verminderen we onze afhankelijkheid van andere landen door slimmer om te gaan met de grondstoffen die er al zijn.

De hoeveelheid restafval verminderen is mogelijk door middel van afvalpreventie en door grondstoffen meer en beter te scheiden. De huidige aanpak heeft onvoldoende resultaat. In de gemeente Alphen aan den Rijn scheiden we nu 56% van ons afval en recyclen 47%. Daarmee halen we het Europese doel niet. Zo moeten gemeenten in 2030 minstens 60% van het huishoudelijk afval recyclen.

We willen in 2030 minder restafval, meer scheiden en meer recyclen. We stellen in de startnotitie drie doelen voor:

- In 2030 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar
- In 2030 minimaal 75% scheiding van huishoudelijk afval
- In 2030 minimaal 60% recycling van het huishoudelijk afval

Om deze doelen te halen zetten we ten eerste in op maatregelen om afval te voorkomen. Ten tweede zetten we in op meer en betere afvalscheiding. Om te komen tot betere afvalscheiding stellen we in de startnotitie vier scenario's voor om verder te onderzoeken:

- Betalen naar gebruik
- Korting voor inwoners met weinig restafval
- Extra aandacht voor gfte en pmd
- Wijkgerichte aanpak

Waarom participatie?

Met participatie willen we inzicht krijgen in de ervaringen, zorgen en ideeën van inwoners over afvalscheiding en afvalpreventie. Deze input gebruiken we om de maatregelen en scenario's voor het nieuwe grondstoffenbeleid te verbeteren en te toetsen op haalbaarheid, begrip en draagvlak. Omdat de komende jaren ingrijpende veranderingen mogelijk zijn in de manier van scheiden en inzamelen, betrekken we inwoners actief om te begrijpen wat hen raakt en wat zij nodig hebben. Daarnaast benutten we het participatietraject om inwoners goed te informeren over de huidige situatie, de beleidsdoelen en de richting waarin we willen bewegen.

2. Randvoorwaarden

Beoogd doel participatietraject

- Grondstoffenbeleid waarbij we input ophalen bij inwoners en draagvlak voor de verschillende maatregelen toetsen.
- Ophalen hoe tevreden inwoners zijn over de huidige dienstverlening, zodat we hier op kunnen bijsturen indien nodig.
- Inwoners inzicht geven in waarom maatregelen noodzakelijk zijn. We willen inwoners goed informeren over de huidige situatie, de beleidsdoelen en de richting waarin we willen bewegen.

Beïnvloedingsruimte van inwoners

Tijdens dit participatietraject halen we op:

- Hoe tevreden inwoners zijn over de huidige dienstverlening en inzamelmiddelen.
- Hoe inwoners tegenover afvalpreventie staan.
- Welke ideeën om restafval te verminderen en grondstoffen beter te scheiden inwoners hebben.
- Hoe inwoners denken over de beoogde doelen (verminderen restafval, meer en beter afvalscheiden).

Inwoners kunnen tijdens dit participatietraject meedenken over:

- De vier scenario's met maatregelen voor betere afvalscheiding. Het doel is om inwoners actief te laten meedenken over de vier scenario's voor het grondstoffenbeleid. Zo ontstaat inzicht in voorkeuren, zorgen en randvoorwaarden. Deze input wordt als één van de criteria meegewogen bij de keuze voor een voorkeursscenario.
- Welke behoefte er is aan communicatie en educatie over afvalscheiding.
- Maatregelen om grofvuil makkelijker kwijt te kunnen. Welke belemmeringen en kansen zien zij om grofvuil naar het Ecopark te brengen. Is er bredere behoefte aan de mobiele milieustraat?

Inwoners kunnen tijdens dit participatietraject niet meedenken over:

- PMD-inzameling in de hoogbouw. Vanwege nieuwe afspraken over de PMD-inzameling, wordt er ingezet op het uitfasen van de ondergrondse PMD-containers. Momenteel worden de alternatieven voor de ondergrondse containers via een apart traject in kaart gebracht. Indien hier verschillende opties mogelijk zijn, kan een apart participatietraject worden opgestart.

Doorlooptijd voor het participatietraject

- ~16 weken: juni t/m september

Beschikbaar budget voor participatie en communicatie

- €15.000,- Deze kosten worden gedekt uit de beschikbare middelen binnen KDE-afval.

3. Stakeholderanalyse

Interne betrokkenen

Gemeenteraad

College van Burgemeester en Wethouders

Wethouder

Betrokken collega's: beleid, beheer, communicatie, gebiedsadviseurs, schone buurt coaches, financiën.

Externe betrokkenen in publieksgroepen

Vrijwilligers via de Schone Buurt Coaches

Georganiseerd overleg inwoners, bijvoorbeeld dorpsoverleggen, buurtverenigingen, bewonersoverleggen.

Media en pers

Type inwoners

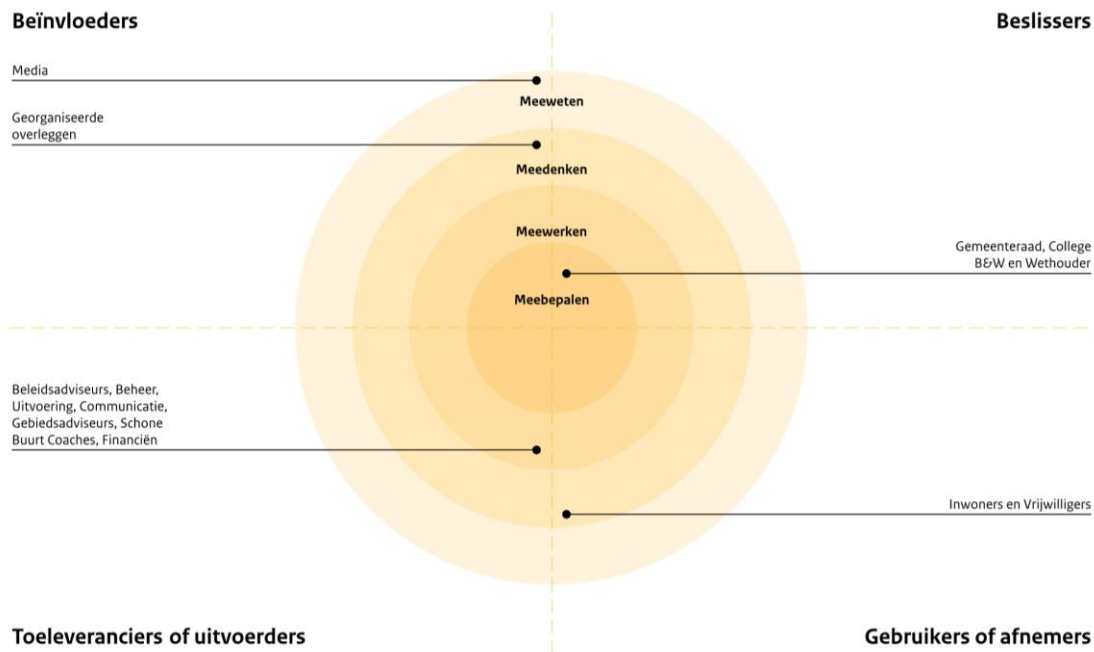
Alle inwoners

4. Niveau van participatie

Wat is het participatieniveau per stakeholder?

- *Meeweten: informeren*
- *Meedenken: raadplegen, adviseren*
- *Meewerken: coproduceren*
- *Meebepalen: meebeslissen*

Stakeholders	Mee weten	Mee denken	Mee werken	Mee bepalen
Inwoners		X		
Vrijwilligers		X		
Gemeenteraad				X
College van Burgemeester en Wethouders				X
Wethouder				X
Betrokken collega's: beleid, beheer, communicatie, financiën, gebiedsadviseurs, Schone Buurt Coaches (SBC)			X	
Georganiseerd overleg inwoners, bijvoorbeeld dorpsoverleggen, buurtverenigingen en bewonersoverleggen		X		
Media en pers	X			

5. Participatieaanpak

Welke werkvormen worden ingezet?

- Enquête (online via Open stad en offline via buurthuizen). We vragen inwoners mee te denken over mogelijke maatregelen. We willen weten: wat vindt u eerlijk? Wat past bij uw situatie? Wat ziet u als risico's? En onder welke voorwaarden werkt dit voor u?
- Open gesprekken aangaan in de wijk. De beleidsmedewerkers gaan met de gebiedsadviseurs verschillende wijken van de gemeente in. Hierbij gaan we op strategische plekken (bijvoorbeeld winkelcentra) staan met koffie en thee om met inwoners het gesprek aan te gaan over afval. Hoe tevreden zijn inwoners over de huidige dienstverlening, welke ideeën en zorgen hebben zij? Waar is behoefte aan? Ook hier willen we de verschillende scenario's met maatregelen toetsen en kunnen we dieper ingaan op het nut en de noodzaak van afvalscheiding.

6. Planning

Op welk moment zijn er mijlpalen binnen het project en besluitvorming?

Periode (week/maand)	Acties
	Startnotitie + participatieplan
Q2 2026	Besluit over startnotitie en participatieplan door College en Raad
Q3 2026	Participatietraject
	Adviesnota
Q4 2026	Besluit over Adviesnota door College en Raad

	Grondstoffenbeleidsplan
Q1 2027	Ter inzage leggen beleidsplan
Q2 2027	Besluit over Grondstoffenbeleidsplan door College en Raad

Acties	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
Enquête							
Enquête maken				Zomer-vakantie	Zomer-vakantie		
Enquête uitzetten en communiceren				Zomer-vakantie	Zomer-vakantie		
Uitkomsten enquête bundelen en conclusies trekken				Zomer-vakantie	Zomer-vakantie		
Open gesprekken aangaan in de wijk							
Vorbereidingen							
De wijk in gaan				Zomer-vakantie	Zomer-vakantie		
Uitkomsten verwerken				Zomer-vakantie	Zomer-vakantie		

7. Inzet van communicatie

Communicatiedoelen

- Zoveel mogelijk inwoners bereiken én uitnodigen om mee te doen aan het participatietraject.
- Inwoners helder en eerlijk informeren over het proces en de keuzes rond de vier mogelijke scenario's.

Communicatiestrategie

De communicatiestrategie richt zich op:

- zoveel mogelijk mensen laten meedoen, en
- voorkomen dat er onnodige zorgen of weerstand ontstaan.

Strategische uitgangspunten

We gebruiken verschillende manieren om inwoners te bereiken. En herhalen onze boodschap, zodat iedereen die vaker kan zien of horen. We laten steeds weten dat inwoners invloed hebben en dat hun mening belangrijk is.

We communiceren open en eerlijk. We begrijpen dat sommige onderwerpen zorgen oproepen, zoals betalen naar gebruik, en nemen die serieus. Ook maken we duidelijk dat er nog geen besluiten zijn genomen.

We leggen helder uit welke opties er nog zijn en waar inwoners iets van kunnen vinden. Iedereen moet makkelijk kunnen meedoen. Onze communicatie is duidelijk, begrijpelijk en voor iedereen toegankelijk is. Hierbij wordt ook gekeken naar een voorleesoptie.

Kernboodschap

In onze gemeente hebben we nog steeds veel restafval: ongeveer 200 kilo per inwoner per jaar. Hierdoor gaan waardevolle grondstoffen verloren en moeten we meer afval verbranden. Dat is slecht voor het milieu en wordt elk jaar duurder. Als we niets doen, stijgen de afvalkosten voor inwoners verder.

We scheiden en recyclen ons afval nu nog niet goed genoeg. We scheiden 56% en recyclen 47%, terwijl gemeenten in 2030 minstens 60% moeten recyclen. Dat halen we op dit moment niet.

Daarom willen we samen met inwoners werken aan minder restafval en betere scheiding en recycling. Onze doelen voor 2030 zijn:

- maximaal 100 kilo restafval per inwoner,
- minimaal 75% afvalscheiding,
- minimaal 60% recycling.

Om deze doelen te bereiken, onderzoeken we vier mogelijke maatregelen:

- betalen naar gebruik,
- korting voor inwoners die weinig restafval hebben,
- extra aandacht voor het scheiden van GFT en PMD,
- een aanpak die kan verschillen per wijk.

We horen graag wat inwoners hiervan vinden. Wat werkt volgens u? Wat werkt niet? Waar maakt u zich zorgen over? En welke ideeën heeft u zelf?

Zo zorgen we er samen voor dat we minder restafval hebben. En dat de kosten in de toekomst betaalbaar blijven. Uw mening helpt in kaart brengen hoe we dit slim kunnen organiseren in onze gemeente.

Kanalen en middelen

Extern

- Huis-aan-huis via *Week in Beeld*
- Advertenties in lokale kranten
- Open stad / landingspagina
- Pushberichten via de afvalapp
- Social media (organisch en betaalde advertenties)
- Duurzaam Alphen
- Posters in buurthuizen
- Wijkbijeenkomsten
- Schone Buurt Coaches als ambassadeurs
- Verspreiding via dorpsoverleggen

Interne en bestuurlijke

- Updates voor raad en college door projectleider
- Afstemming met interne teams via projectgroep

8. Terugkoppelen belanghebbenden, reflecteren en leren

Op het moment dat de enquête is ingevuld krijgt de inwoner een melding met de strekking: bedankt voor het invullen van de vragenlijst, de uitkomsten worden meegewogen bij de besluitvorming over het nieuwe grondstoffenbeleid. Als de inwoner de vragenlijst offline invult, staat deze boodschap onderaan de vragenlijst

In de adviesnota nemen we een apart hoofdstuk op over de uitkomsten van het participatietraject. Hierin vatten we de bevindingen uit het participatietraject samen. We zullen aangeven aan welke suggesties we wel of geen vervolg geven en waarom. Eventueel kunnen hier pilots op volgen.

Daarnaast zal de input specifiek over de vier scenario's uit de startnotitie worden meegewogen om te komen tot een voorkeursscenario. De input van inwoners is één van de criteria die hierbij meewegen. De andere criteria zijn: kosten, milieu, dienstverlening en haalbaarheid.

Als er bepaalde zorgen zijn bij maatregelen bekijken we wat we kunnen doen om die zorgen weg te nemen.